UCHWAŁA NR XXV/149/26
RADY MIEJSKIEJ W RECZU

z dnia 28 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Recz na lata 2026–2032"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 662 ze zm.), w związku z zapisami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. (M.P. Nr 50, poz. 735), zmienionego Uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. (M.P. Nr 33, poz. 481), Rada Miejska w Reczu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Recz na lata 2026–2032", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XVI/87/16 Rady Miejskiej w Reczu z dnia 19 stycznia 2016 r. w sprawie uchwalenia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Recz na lata 2015 – 2032 (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 16 lutego 2026 r. Poz. 780)

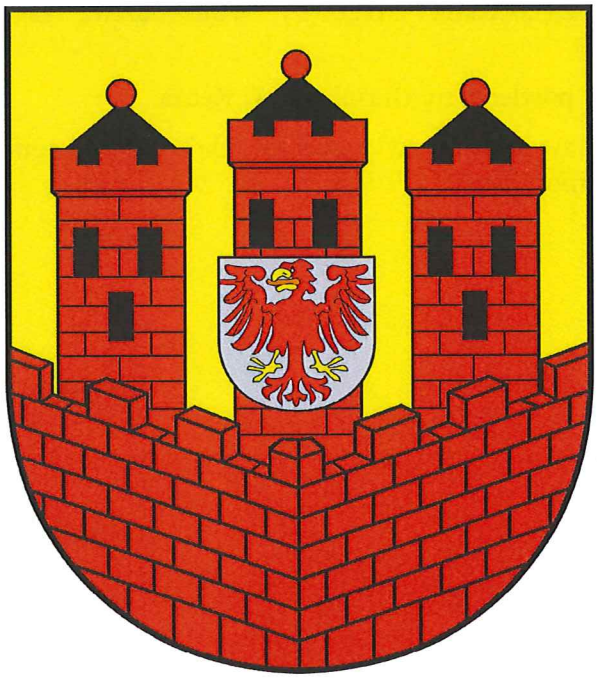
§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Recza.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Barbara Pokorska

PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY RECZ NA LATA 2026-2032

Dokument opracowano w ramach realizacji zadań wynikających z Rządowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

1. WSTĘP 3
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY RECZ 3
3. CEL I ZADANIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU 5
4. AZBEST, JEGO CHARAKTERYSTYKA I ZASTOSOWANIA W PRZEMYŚLE I BUDOWNICTWIE 5
4.1. AZBEST - PODSTAWOWE DANE 5
4.2. ZASTOSOWANIE AZBESTU W PRZEMYŚLE I BUDOWNICTWIE 8
4.3. KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST 9
4.4. KOROZJA POWIERZCHNI PŁYT AZBESTOWYCH I EMISJA WŁÓKIEN AZBESTU 10
5. ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z KRAJOWYMI I WOJEWÓDZKIMI DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI 11
5.1 PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032 – W ASPEKCIE LOKALNEGO PROGRAMU 11
5.2 KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2028 12
5.3. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2025-2030 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2031-2036 13
6. ZASADY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST 14
7. WPŁYW AZBESTU NA ZDROWIE 14
7.1. CHARAKTERYSTYKA ODDZIAŁYWANIA AZBESTU NA LUDZKI ORGANIZM 14
7.2. ZAGROŻENIA PŁYNĄCE ZE STRONY WYROBÓW AZBESTOWYCH 15
7.3. POTENCJALNE OBJAWY CHORÓB WYWOŁANYCH PRZEZ ZATRUCIE AZBESTEM 15
7.4. NAJCZĘSTSZA LOKALIZACJA WYROBÓW AZBESTOWYCH 15
7.5. ROZPOZNANIE OBECNOŚCI AZBESTU 16
7.6. DZIAŁANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA OBECNOŚCI AZBESTU NA DANEJ NIERUCHOMOŚCI 16
8. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY RECZ 16
9. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU 23
10. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH 27
11. HARMONOGRAM PRAC ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU 28
12. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU 29
13. SPIS TABEL 29
14. SPIS ILUSTRACJI 29
15. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 30

1. Wstęp

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Recz zwany dalej Programem, sporządzony został na zamówienie władz gminy Recz i ma na celu wyeliminowanie maksymalnie dużej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Powstanie Programu wypełnia obowiązek posiadania takiego dokumentu wynikający z zapisów ustawowych, otwiera drogę sięgnięcia po dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (utylizacją) wyrobów azbestowych. Ponadto jego realizacja wpłynie znacząco na polepszenie jakości powietrza, a tym samym zwiększy komfort życia w gminie, poprawiając stan środowiska naturalnego.

Podstawą prawną stworzenia i realizacji Programu są:

- Rządowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. z 2020 roku, poz. 1680) wraz z właściwymi przepisami wykonawczymi.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

2. Charakterystyka gminy Recz

Gmina Recz jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowej części województwa zachodniopomorskiego, w północnej części powiatu choszczeńskiego. Siedzibą władz jest miasto Recz, usytuowane około 15 km na północny wschód od Choszczna. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 180,34 km², co stanowi około 13,6% obszaru powiatu. Struktura administracyjna obejmuje 15 sołectw, w granicach których znajduje się łącznie 23 miejscowości. Pod względem fizycznogeograficznym terytorium to leży na pograniczu trzech mezoregionów: Pojezierza Choszczeńskiego, Pojezierza Ińskiego oraz Równiny Drawskiej. Liczba mieszkańców gminy według danych GUS na 2025 rok wynosiła 4 841 osób, przy czym ponad połowa ludności zamieszkuje miasto Recz, a pozostała część mieści się na terenach wiejskich.

Obszar gminy charakteryzuje się typowo rolniczo-leśnym sposobem użytkowania terenu — użytki rolne stanowią 57% jej powierzchni, natomiast tereny leśne pokrywają 38% obszaru. Głównym ciekiem wodnym przepływającym przez gminę jest rzeka Ina wraz z dopływem Reczanką, a lokalny układ hydrologiczny uzupełniają zbiorniki wodne, takie jak Jezioro Rajsko i Jezioro Cedynia. Do najważniejszych walorów przyrodniczych należy florystyczny rezerwat przyrody „Grądowe Zbocze" koło Wielgoszcza oraz liczne pomniki przyrody. Układ komunikacyjny gminy opiera się na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 10 z drogą wojewódzką nr 151 oraz linii kolejowej nr 403. W zakresie infrastruktury komunalnej kluczową rolę odgrywa Zakład Usług Handlowo-Komunalnych ZUH Komunalnik, natomiast lokalne zaplecze ciepłownicze wspiera miejska ciepłownia na biomasę.

Specyfika przestrzenno-gospodarcza Gminy Recz bezpośrednio determinuje założenia i zakres rzeczowy Programu Usuwania Azbestu. Zróżnicowanie struktury osadniczej, od zwartej zabudowy w mieście Recz po zabudowę zagrodową w 15 sołectwach wiejskich, wyznacza obszary interwencji. Zdecydowana większość wyrobów zawierających azbest występuje na terenach wiejskich w postaci płyt

azbestowo-cementowych, stosowanych powszechnie jako pokrycia dachowe budynków inwentarskich, gospodarczych i mieszkalnych.

Rysunek 1. Mapa gminy Recz

źródło: www.googlemaps.com

Rysunek 2. Położenie gminy Recz w powiecie choszczeńskim

źródło: www.wikipedia.pl

3. Cel i zadania programu usuwania azbestu

Celem Programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy Recz. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację niżej wymienionych zadań określonych w Programie:

- zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem - nieuprawniony demontaż i wyrzucanie odpadów m.in. do lasów),
- stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi,
- zachęcenie mieszkańców do udziału w Programie poprzez wykorzystanie potencjalnej możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze środków pomocowych UE,
- stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym okresie działania Programu,
- kompleksowe zorganizowanie usuwania azbestu i koordynacja robót budowlanych koniecznych do zakończenia procesu wymiany pokryć na bezazbestowe.

4. Azbest, jego charakterystyka i zastosowania w przemyśle i budownictwie

4.1. Azbest - podstawowe dane

Azbest to określenie pewnych grup mineralnych mających postać włókien o stosunku długości do średnicy włókna co najmniej 100:1. Nazwa azbest nie określa konkretnego minerału, lecz dotyczy

ogółu minerałów krzemianowych tworzących włókna. Azbesty, niezależnie od różnic w składzie chemicznym i różnic wynikających z budowy krystalicznej są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie. Ich występowanie jest dość powszechne, ale tylko w niewielu miejscach na kuli ziemskiej azbest był (a niekiedy jeszcze jest) wydobywany na skalę przemysłową.

Pod względem mineralogicznym rozróżnia się dwie grupy azbestów: grupę serpentynów (chryzotyli) i grupę azbestów amfibolowych. Do grupy serpentynów należy tylko jedna odmiana azbestu, azbest chryzotylowy, wydobywany i stosowany w największych ilościach.

W grupie azbestów amfibolowych praktyczne znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy i krokidolitowy. W niewielkich ilościach stosowany był antofilit (należący również do grupy amfiboli) do produkcji filtrów z uwagi na wyjątkowo dużą odporność chemiczną. Wszystkie odmiany mineralne azbestu krystalizowały w czasie mierzonym okresami geologicznymi w szczelinach w ultrazasadowych skałach w wyniku oddziaływań hydrotermalnych. Co więcej krystalizowały w postaci bardzo cienkich, wydłużonych monokryształów, których długość dochodzi niekiedy do kilkudziesięciu centymetrów.

Chemicznie azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu zawierającymi różne pierwiastki albo jako podstawienia magnezu albo jako roztwory stałe. Warto, jako ciekawostkę, dodać, że azbest chryzotylowy krystalizuje w postaci rurek, natomiast azbesty amfibolowe to nieco grubsze pręcikowate kryształy.

Tabela 1. Typowe odmiany azbestu

Odmiana	Odpowiednik mineralogiczny	Skład chemiczny
Grupa serpentynu		
Chryzotyl	Lizardyt, Antygoryt	(Mg, Fe2+)3[Si2O5](OH)2
Grupa amfiboli		
Krokidolit	Riebeckit	$Na_2Fe_3^{2+}Fe_2^{3+}[Si_8O_{22}](OH)_2$
Amosyt	Gruneryt	(Fe2+, Mg)7[Si8O22](OH)2
Antofyllit	Antofyllit	(Mg, Fe2+)7 [Si8O22](OH)2
Aktynolit	Aktynolit	Ca2(Fe2+,Mg)5[Si8O22](OH)2
Tremolit	Tremolit	Ca2 Mg5[Si8O22](OH)2

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1680 ze zm.) praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów, w sposób nie zagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczaniu środowiska. Zgodnie z wymogami wymienionej ustawy, produkcja płyt została zakończona w 1998 roku.

Powołując się na Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, na terenie kraju w 2008 roku znajdowało się jeszcze w użytkowaniu ok. 14,5 mln Mg wyrobów zawierających azbest. W Programie nie zidentyfikowano ilości wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach przemysłowych i infrastrukturalnych. W najbliższych latach wyroby te będą sukcesywnie usuwane, stając się wtedy odpadem niebezpiecznym. Zgodnie z obowiązującą klasyfikacją odpadów, stanowiącą załącznik

do Rozporządzenia Ministra Klimatu z 2 stycznia 2020 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. z 2020r. poz. 10), odpady zawierające azbest wymienione są w poniżej przedstawionych grupach odpadów.

Tabela 2. Grupy odpadów zawierających azbest

Grupa 06	**Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej,**
06 07 01*	Odpady azbestowe z elektrolizy
06 13 04*	Odpady z przetwarzania azbestu
Grupa 10	**Odpady z procesów termicznych,**
10 11 81*	Odpady zawierające azbest
10 13 09*	Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych
10 13 10	Odpady z produkcji elementów cementowo-azbestowych inne niż wymienione w 10 13 09
Grupa 15	**Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjnei ubrania ochronne nieujęte w innych grupach,**
15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnieniakonstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
Grupa 16	**Odpady nieujęte w innych grupach,**
16 01 11*	Okładziny hamulcowe zawierające azbest
16 02 12*	Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
Grupa 17	**Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)**
17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest
17 06 05*	Materiały budowlane zawierające azbest

Tabela 3. Wybrane rodzaje wyrobów azbestowych występujących na terenie Polski

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka miary	Przelicznik na [kg]
W01	Płyty azbestowo-cementowepłaskie stosowane w budownictwie	17 06 05*	m2, kg	15
W02	Płyty azbestowo-cementowefaliste dla budownictwa	17 06 05*	m2, kg	15

W03.1	Rury i złącza azbestowo-cementowe do usunięcia	17 06 05*	m, kg	40
W04	Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	17 06 01*	m3, kg	300
W05	Wyroby cierne azbestowo-kauczukowe	16 01 11*	kg	11,5
W06	Przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione(tkaniny i odzież ochronna)	15 02 02*	kg	11,5
W07	Szczeliwa azbestowe	17 06 01*	kg	–
W08	Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	17 06 01*	m^2	11,5
W09	Wyroby azbestowo-kauczukowe z wyjątkiem wyrobów ciernych	17 06 01*	kg	–
W11.1	Otuliny azbestowo-cementowe	17 06 01*	m, kg	15
W11.2	Kształtki azbestowo- cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów,spalin)	17 06 05*	m2, kg	15
W11.4	Płytki PCV	17 09 03*	m2, kg	5
W11.5	Płytki ogniochronne	17 06 01*	m^2, kg	20
W11.9	Inne, wyżej niewymienione	–	kg	–

4.2. Zastosowanie azbestu w przemyśle i budownictwie

Z uwagi na liczne, cenne własności użytkowe azbestu i relatywnie niską cenę, jego szerokie zastosowanie w stosunkowo dużych ilościach miało miejsce niemal na całym świecie w okresie ostatnich 100 lat. Również na terenie Polski azbest stosowany był w produkcji wielu wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej w około 80%) do produkcji materiałów budowlanych. Zatem azbest towarzyszy nam od dawna i wyprodukowano znaczne ilości rozmaitych wyrobów z jego udziałem. Instytucje zajmujące się azbestem, takie jak np. American Lung Association zwracają uwagę, że przeszło 3000 produktów wciąż będących w użytku w USA zawiera azbest. W naszym kraju jest podobnie, choć głównym ilościowo produktem zawierającym azbest są wyroby azbestowo-cementowe, w tym płyty

elewacyjne i dachowe (płaskie oraz faliste). Szacuje się, że na samych tylko dachach i elewacjach wciąż znajduje się przeszło miliard dwieście milionów m^2 tych płyt, co stanowi około 14,0 milionów ton. W Polsce azbest stosowano w produkcji następujących grup wyrobów:

- wyroby azbestowo-cementowe [AC] - pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, rury i prostokątne profile stosowane w kanałach wentylacyjnych, płyty i kształtki AC w wymiennikach cieplnych, płyty elewacyjne AC i w niewielkie ilościowo, lecz dawniej powszechnie stosowane kształtki elektrotechniczne (silniki elektryczne, wyłączniki, instalacje przemysłowe),
- masy torkretowe i tzw. miękkie izolacje ognioochronne,
- wyroby tekstylne z azbestu – sznury, maty i koce,
- specjalne, wysokowytrzymałe uszczelki przemysłowe, wyłożenia antywibracyjne,
- materiały i okładziny cierne - sprzęgła i hamulce (obecnie występujące w starszych dźwigach i windach, niekiedy w sprzęgłach napędów przemysłowych, do niedawna również w samochodach – klocki hamulcowe),
- masy ogniotrwałe, masy formierskie,
- filtry przemysłowe i diafragmy do produkcji chloru,
- izolacje cieplne.

Poniższy wykaz podaje dominujące ilościowo rodzaje wyrobów azbestowo-cementowych [AC] produkowanych w Polsce:

- płyty płaskie prasowane tzw. szablony lub płyty „Karo" (PN-66/B -14040),
- płyty faliste i gąsiory nie prasowane (PN-68/B-14041), nisko i wysokofaliste,
- płyty płaskie prasowane okładzinowe (PN-70/B-14044),
- rury bezciśnieniowe (kanalizacyjne) (PN-67/B-14753),
- rury ciśnieniowe (PN-68/B-14750),
- kształtki kanalizacyjne (PN-68/B-14752),
- kształtki do przewodów wentylacyjnych (BN-73/8865-10),
- płytki „PACE" oraz kształtki [AC] prasowane nieimpregnowane dla elektrotechniki (BN 67/6758-01, BN-70/6754-01),
- zbiorniki na wodę,
- osłony do kanałów spalinowych,
- kształtki do wentylacji zewnętrznych,
- kształtki do osłon rurociągów ciepłowniczych.

Spośród płyt płaskich najczęściej na dachach stosowano, zwłaszcza w południowej Polsce płyty typu „Karo" nazywane też, nieprawidłowo, szablonami. Były to płyty o wymiarach 400 x 400 mm i grubości 6 mm. Płyty te dzięki dodatkowemu zagęszczeniu w procesie prasowania cechują się mniejszą porowatością niż płyty faliste. Różnica ta jest dość duża, co uwidacznia nasiąkliwość wynosząca dla płyt „Karo" 16%, podczas gdy nasiąkliwość płyt falistych wynosi 27%. Mała porowatość płyt prasowanych pozwala przypuszczać, że ich odporność na korozję będzie lepsza niż płyt nieprasowanych. Tak jest w istocie i świadczą za tym liczne obserwacje dachów po wielu latach eksploatacji.

4.3. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyróżniamy dwie klasy w zależności od zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej:

- Klasa I („miękkie") obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/ m^3, zawierające powyżej 20 % azbestu. Najczęściej stosowane w tej grupie były wyroby tekstylne, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury, płytki podłogowe PCW, masy azbestowe natryskowe stosowane były jako izolacja ognioochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych.
- Klasa II („twarde") obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg /m^3, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane. Niebezpieczeństwo dla zdrowia i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów, rozbijanie, zrzucania). W grupie tej najbardziej rozpowszechnione są płyty azbestowo- cementowe faliste oraz płyty „karo" stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne. Płyty płaskie wykorzystywane były jako elewacje zewnętrzne, ściany osłonowe, ściany działowe, osłony ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach stosowano rury, w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych, a także jako przewody kominowe i zsypy.

4.4. Korozja powierzchni płyt azbestowych i emisja włókien azbestu

Wyroby azbestowo-cementowe ze względu na rodzaj zastosowanych substancji składowych można porównać z betonem towarowym. Korozja eternitu (nazwa towarowa wyrobów azbestowo-cementowych) przebiega podobnie jak korozja betonu. Określenie czasu „technicznego życia" eternitu zależne od wielu czynników, jest przedmiotem aktywnej dyskusji środowisk naukowych. Ze względu na zróżnicowanie czynników korozyjnych występujących w środowisku przeciętny okres użytkowania waha się od 20 do 60 lat. Z tych powodów przyjmuje się, że przeciętny czas użytkowania wyrobów eternitowych (zawierających od 9,5% - 12,5% czystego azbestu) to 30 lat.

Po osiągnięciu wieku technologicznego (około 30 lat) z wyrobów azbestowo-cementowych rozpoczyna się „samoistne" pylenie włókien azbestu. W niektórych przypadkach stan ten może wystąpić zarówno wcześniej, jak i później. Powoduje to pojawianie się zwiększonego stężenia włókien w otoczeniu obiektów z wbudowanym azbestem. Dodatkowym źródłem emisji tychże włókien są wyroby z odłamanymi częściami bądź całkowicie popękane. Kolejnym powodem zwiększenia emisji włókien do powietrza atmosferycznego jest korozja biologiczna, czyli obecność glonów i mchów na powierzchni płyty eternitowej. Największym źródłem zagrożenia pyłami azbestu są wszelkie prace wykonywane przy wyrobach zawierających azbest.

Biorąc pod uwagę roboty polegające na demontażu wyrobów zawierających azbest twardy (gęstość powyżej 1000 kg/m^3), istniejące wymogi prawne zapewniają dużą prewencję pylenia włókien azbestu (oczywiście pod warunkiem bezwzględnego stosowania się do procedur i przepisów oraz dobrych praktyk przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest). Podobnie sytuacja wygląda, gdy mamy do czynienia z transportem i utylizacją. Przykładem tego niech będą badania prowadzone na składowiskach wyrobów azbestowych, gdzie notowane stężenia włókien azbestu nie przekraczają norm ustalonych dla powietrza, jakim oddychają ludzie w strefie zamieszkania. Natomiast demontaż (bądź w zasadzie zrywanie eternitu z dachów i elewacji) przez osoby nieuprawnione i nieprzeszkolone

doprowadza do znacznych przekroczeń norm czystości powietrza w zakresie zapylenia pyłem i włóknami azbestu. Karygodną praktyką jest wyrzucanie wyrobów azbestowych do lasów, rowów i innych miejsc. Powoduje to nie tylko znaczne skażenie powietrza w okolicy, ale ryzyko rozprzestrzenienia po większym terenie i potęgowanie skażenia. Obserwowany jest również proceder (chociaż zmniejsza się ostatnio już jego skala) montażu eternitu z dachu na dach. Powoduje to skażenie podczas zdejmowania z pierwszego dachu (roboty są wykonywane przez osoby przypadkowe, do tego w pośpiechu), również podczas transportu, a szczególnie w czasie układania zdemontowanych uprzednio płyt na dachu docelowym. Wszystkie opisywane powyżej, naganne zachowania kuriozalnie uzyskują akceptację społeczną (pomimo faktu, iż tego rodzaju działania szkodzą zdrowiu tegoż społeczeństwa) i uchodzą karze pomimo funkcjonowania odpowiednich przepisów. Warto zaznaczyć, że od stycznia 2005 r. wymienione powyżej praktyki podlegają sankcjom karnym z mocy przepisów Kodeksu Karnego i są zagrożone oprócz grzywny karą pozbawienia wolności do lat 3.

Pozostałe źródła emisji poza wspomnianymi z obiektów budowlanych, są sukcesywnie likwidowane. Jednym z największych jest emisja włókien z wyrobów i części samochodowych. Azbest był używany jako domieszka, bądź główny składnik różnych części zamiennych przemysłu samochodowego – głównie okładzin ciernych. Zatem źródłem emisji pozostają samochody używające starych (już zakazanych części), bądź importowanych głównie z krajów byłego Związku Radzieckiego, gdzie – niestety stosowanie azbestu nie jest zabronione. Istnieje również śladowa ilość włókien azbestu w powietrzu pochodzenia naturalnego. Jednakże w polskich warunkach (z uwagi na niewystępowanie naturalnych złóż azbestu) jest to ilość praktycznie pomijalna (na poziomie tła).

5. Zgodność Programu z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami programowymi

5.1. Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032 – w aspekcie lokalnego programu

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przyjętym uchwałą Rady Ministrów Rzeczpospolitej Polskiej Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r., zostały postawione następujące cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu do 2032 r. zostały podzielone na: legislacyjne, edukacyjno-informacyjne, ochrony zdrowia, monitorowania realizacji Programu oraz działania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, budowy składowisk oraz instalacji do unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

Szacuje się, że na terenie kraju nadal użytkowanych jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest. Przyjęto, iż proces usuwania azbestu będzie przebiegał etapami. Wskazano na konieczność budowy 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest. Zgodnie z zapisami Programu do zadań samorządu gminnego należy:

- gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego,
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji oraz opracowywania programów usuwania wyrobów azbestowych, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi.

Ministerstwo Rozwoju prowadzi Bazę Azbestową na stronie internetowej pod adresem https://www.bazaazbestowa.gov.pl, która stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Jest to narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Graficznym odzwierciedleniem Bazy jest portal Geoazbest, czyli Elektroniczny System Informacji Przestrzennej (ESIP). Integruje on dane z Bazy Azbestowej (BA) z danymi przestrzennymi. Celem działania Systemu jest przetwarzanie danych, w których zawarte są informacje przestrzenne oraz towarzyszące im informacje opisowe o lokalizacjach użytkowania wyrobów zawierających azbest bądź składowania odpadów azbestowych.

ESIP umożliwia:

- Gromadzenie usystematyzowanego zbioru danych na wybranych poziomach szczegółowości.
- Obiektywną i kompleksową weryfikację przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.
- Usprawnienie procesu podejmowania decyzji w oparciu o analizy opracowane na bazie precyzyjnych map cyfrowych i aktualnych danych.
- Zwiększenie efektywności zarządzania procesem realizacji POKzA na lata 2009-2032.

Dane pochodzące od osób fizycznych gromadzone są w gminach, natomiast osoby prawne przekazują takie dane bezpośrednio do Urzędu Marszałkowskiego. Powyższe dane stanowią docelowo zawartość wojewódzkiej bazy danych. Dane inwentaryzacyjne wprowadzane są bezpośrednio przez urzędy gminne i urzędy marszałkowskie po zalogowaniu. Korzystanie z bazy azbestowej jest bezpłatne.

5.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028 (KPGO 2028), przyjęty Uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 22 maja 2023 r., stanowi główny dokument strategiczny wyznaczający kierunki i cele polityki państwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prawidłowego zarządzania wszystkimi ich strumieniami na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W odniesieniu do odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, KPGO 2028 podtrzymuje strategiczny cel wyznaczony w ustawodawstwie krajowym, jakim jest całkowite wycofanie z eksploatacji, usunięcie oraz bezpieczne unieszkodliwienie wyrobów azbestowych z obszaru kraju do dnia 31 grudnia 2032 roku.

Główne założenia i wytyczne KPGO 2028 stanowiące punkt odniesienia dla Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Recz opierają się na sukcesywnej eliminacji wyrobów azbestowych poprzez prowadzenie planowych działań demontażowych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów w złym stanie technicznym, które stwarzają bezpośrednie zagrożenie emisją włókien do środowiska. W kontekście technologicznym plan podtrzymuje wymóg, iż jedyną prawnie i technicznie dopuszczalną metodą unieszkodliwiania odpadów azbestowych pozostaje ich składowanie na wyznaczonych składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych kwaterach azbestowych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne.

Równie istotnym filarem KPGO 2028 jest cyfryzacja oraz stały monitoring całego procesu, co nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek rzetelnego i regularnego wprowadzania danych do ogólnopolskiej Bazy Azbestowej. Realizacja tych zadań jest wspierana przez dedykowane instrumenty finansowe ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy wojewódzkich, co zmierza do znacznego odciążenia finansowego właścicieli nieruchomości poddających obiekty rozatestowaniu. Założenia niniejszego Programu dla Gminy Recz pozostają w pełni spójne z wytycznymi krajowymi i stanowią ich operacyjną realizację na szczeblu lokalnym.

5.3. Plan gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2025-2030 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2031-2036

Najbardziej aktualnym dokumentem strategicznym szczebla regionalnego, wyznaczającym kierunki postępowania z odpadami niebezpiecznymi dla gminy Recz, jest Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2025-2030 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2031-2036, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 13 marca 2025 roku. Dokument ten, spójny z założeniami Krajowego planu gospodarki odpadami 2028, stanowi bezpośrednią podstawę do działań realizowanych w ramach lokalnych programów usuwania azbestu. Zgodnie z jego wytycznymi, nadrzędnym celem pozostaje całkowite wyeliminowanie z użytkowania wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku, co wynika wprost z nadrzędnego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032. Wojewódzki plan zakłada, że w związku ze zbliżającym się terminem ostatecznym, masa wytwarzanych i poddawanych unieszkodliwieniu odpadów azbestowych będzie w najbliższych latach systematycznie i znacząco wzrastać.

Dokument kładzie szczególny nacisk na konieczność prawidłowego i bezpiecznego dla środowiska oraz zdrowia ludzi demontażu, transportu i unieszkodliwiania tych materiałów. Z uwagi na specyfikę tego strumienia odpadów, jedyną dopuszczalną metodą ich końcowego zagospodarowania jest ostateczne składowanie na wyznaczonych składowiskach odpadów niebezpiecznych lub w ściśle wydzielonych kwaterach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowanych na terenie

województwa zachodniopomorskiego. Istotnym elementem prawidłowego funkcjonowania systemu, na który wskazuje wprowadzony plan, jest konieczność bieżącej i rzetelnej aktualizacji danych w ogólnopolskiej Bazie Azbestowej przez jednostki samorządu terytorialnego.

Ponadto dokument akcentuje rolę gmin, w tym gminy Recz, jako kluczowych podmiotów koordynujących proces pozyskiwania i dystrybucji środków finansowych, pochodzących między innymi z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Odpowiednie ujęcie i zaplanowanie działań w niniejszym programie umożliwia sprawne pośredniczenie w przekazywaniu dofinansowania ostatecznym odbiorcom. Jest to krok niezbędny do przyspieszenia procesu oczyszczania terenu gminy przy jednoczesnym odciążeniu finansowym mieszkańców zmuszonych do usunięcia szkodliwych pokryć dachowych i elementów konstrukcyjnych. Realizacja wszystkich założeń wojewódzkiego planu pozwala na domknięcie całego łańcucha postępowania z odpadem – od momentu jego precyzyjnej inwentaryzacji, poprzez profesjonalny demontaż prowadzony przez uprawnione podmioty, aż po w pełni kontrolowane i bezpieczne zdeponowanie na terenie wyspecjalizowanych instalacji komunalnych.

6. Zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Usuwaniem azbestu zajmują się wyspecjalizowane w tym zakresie firmy, stosujące odpowiedni sprzęt, odzież ochronną oraz posiadające wymagane prawem zezwolenia.

Podstawą bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest jest zapobieganie emisji pyłu azbestu poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- używanie wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych,
- demontaż wyrobów w miarę możliwości w całości, unikając destrukcji mechanicznej,
- wykonywanie prac z dużą ostrożnością, bez uszkodzeń płyt eternitowych,
- bezwzględny zakaz niszczenia odpadów azbestowych, ich kruszenia, miażdżenia, swobodnego zrzucania z wysokości,
- szczelne opakowanie odpadów azbestowych w grubą folię (nie mniej niż 0,2 mm) o wytrzymałości uniemożliwiającej jej rozdarcie,
- oznakowanie odpadów azbestowych według ustalonego wzoru i ich wywiezienie na specjalnie do tego przeznaczone składowiska,
- sprzątanie terenu wykonywania robót z maksymalną starannością z wykorzystaniem metod tłumiących pył, jak wilgotne ścierki, czyszczenie przy mokre mopy. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho.

7. Wpływ azbestu na zdrowie

7.1. Charakterystyka oddziaływania azbestu na ludzki organizm

Oddychanie powietrzem, w którym znajdują się niewidzialne dla oka włókna azbestu prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego takich jak:

- pylica azbestowa (azbestoza)
- międzybłoniak opłucnej
- nowotwór złośliwy płuc

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub jakiegokolwiek uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie i każda inna obróbka). Procesy te powodują uwalnianie się włókien do powietrza i możliwość wdychania ich do płuc. Azbest dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia.

7.2. Zagrożenia płynące ze strony wyrobów azbestowych

Zachorować mogą nie tylko osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na charakter wykonywanej pracy, ale i te, które narażone są na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu lub na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o ich bardzo wysokim stężeniu. Oznacza to, że wykonując wielokrotnie drobne naprawy w materiale zawierającym azbest, czy też mieszkając lub spędzając wakacje w okolicy, gdzie w pobliżu znajduje się nielegalne wysypisko wyrobów zawierających azbest zdrowie osób przebywających w pobliżu może być zagrożone. Obecnie nie wiadomo jaka minimalna ilość pyłu azbestowego wywołuje choroby. Wiemy jednak, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe ryzyko choroby. A ta może pojawić się nawet po ponad 30 latach od momentu kontaktu z włóknami azbestu.

7.3. Potencjalne objawy chorób wywołanych przez zatrucie azbestem

Azbest wywołuje choroby układu oddechowego, dlatego ból w klatce piersiowej, silny kaszel lub duszności powinny być natychmiastowym sygnałem ostrzegawczym, by udać się po pomoc lekarską.

7.4. Najczęstsza lokalizacja wyrobów azbestowych

W Polsce azbest najczęściej wykorzystano do produkcji:

- pokryć dachów: eternit i papa dachowa
- płyt elewacyjnych i balkonowych
- rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i C.O.
- przewodów kominowych i zsypów w blokach
- sprzęgieł i hamulców do wind
- różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła, C.O.
- ognioodpornych koców azbestowych.

To są jedynie przykłady najliczniej obecnych w budownictwie mieszkaniowym w Polsce wyrobów z azbestem. Należy pamiętać, że azbest był stosowany w około 3000 produktów, dlatego jeżeli tylko zachodzi podejrzenie, że dany wyrób może zawierać azbest, bezpieczniej jest założyć, że tak jest. Azbest

stanowi zbyt duże zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska naturalnego, aby ponosić jakiekolwiek ryzyko pomyłki.

7.5. Rozpoznanie obecności azbestu

Azbest nie ma zapachu i trudno go samemu zidentyfikować. Każdy właściciel posiada jednak dokumentację techniczną nieruchomości i tam najpierw należy szukać informacji na temat użytych podczas budowy materiałów. W innych przypadkach obecność azbestu może określić jedynie specjalistyczne akredytowane laboratorium.

7.6. Działania w przypadku stwierdzenia obecności azbestu na danej nieruchomości

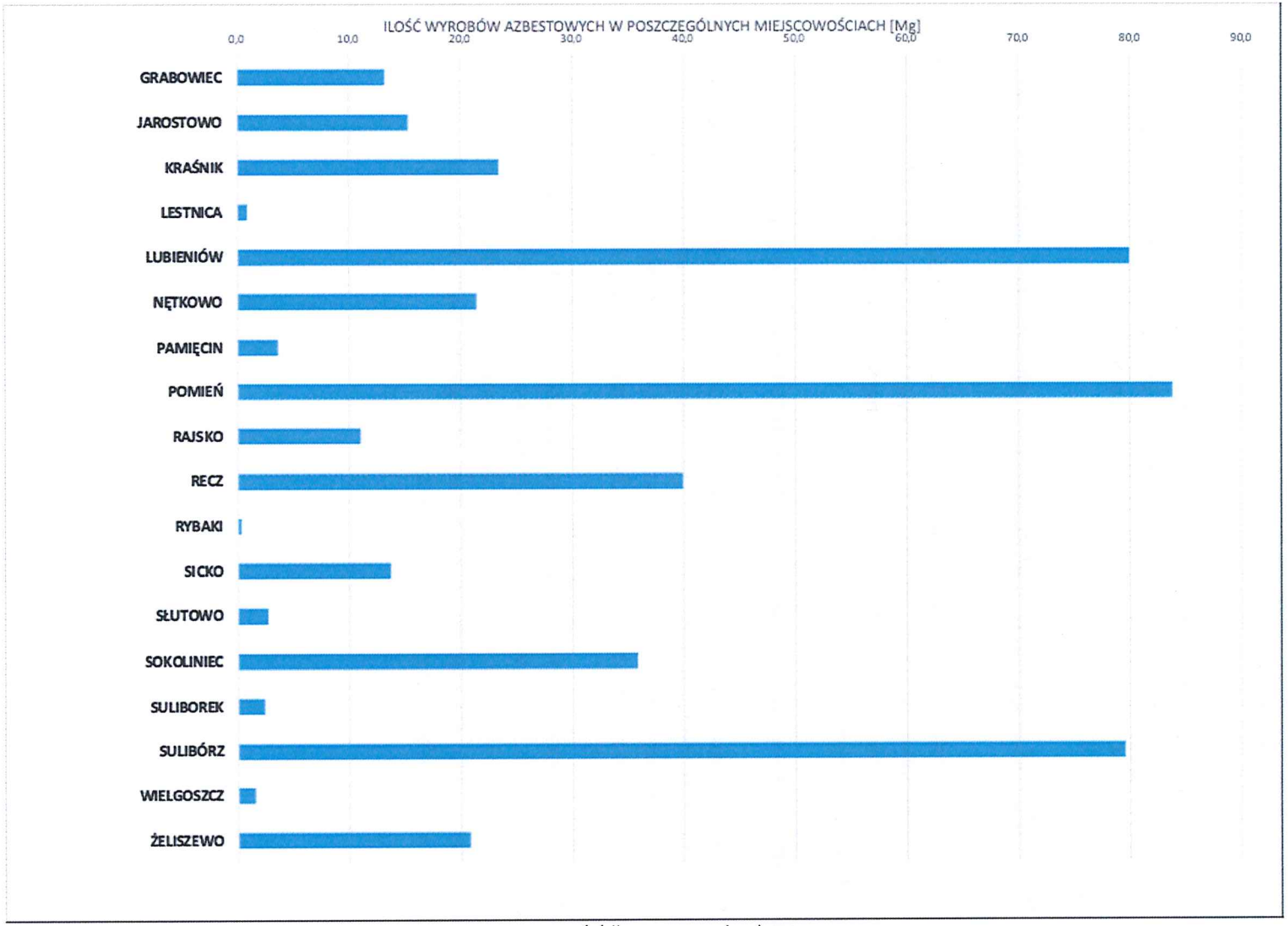
Jeżeli tylko istnieje takie podejrzenie, najlepiej jest jak najszybciej skontaktować się z właścicielem nieruchomości lub z urzędem gminy bądź powiatu w celu uzyskania informacji o dalszym postępowaniu oraz spowodowania, aby właściciel nieruchomości podjął działania zabezpieczające zgodnie z obowiązującymi przepisami.

8. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Recz

Azbest był szeroko stosowany głównie do produkcji wyrobów budowlanych, spośród których na terenie gminy powszechnie wykorzystywane były płyty azbestowo-cementowe jako pokrycia dachowe. Wykorzystanie rur zawierających azbest do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz jako przewody kominowe i zsypy w budynkach wielokondygnacyjnych jest w skali całego kraju niewielkie.

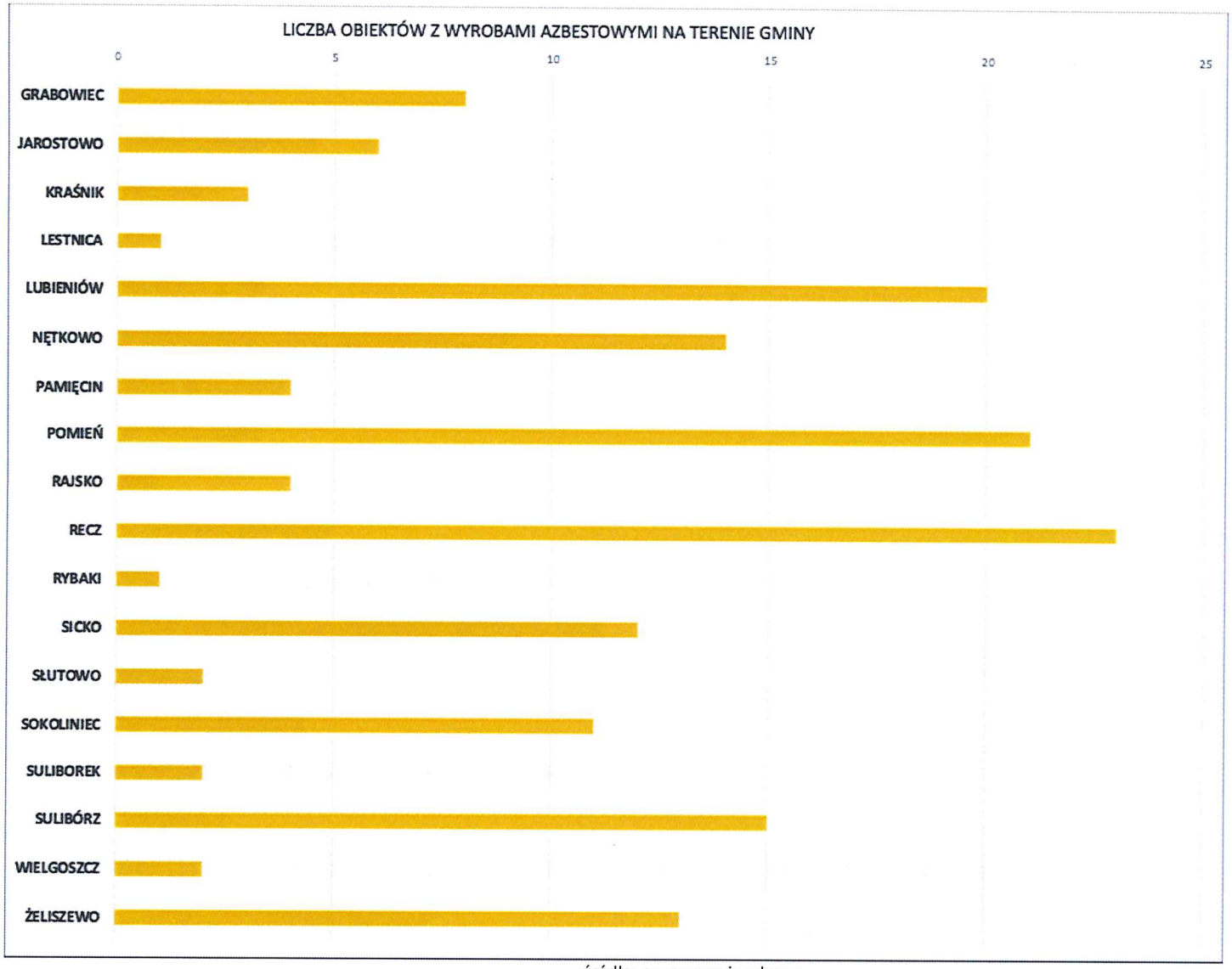
Na terenie gminy Recz przeprowadzono inwentaryzację azbestu w celu uzyskania rzeczywistej informacji na temat ilości, miejsc występowania, rodzaju i stanu wyrobów zawierających azbest. Ogółem zinwentaryzowano 29 948,4 m^2 pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych, co po przeliczeniu na wagę daje łącznie 449,2 Mg odpadów azbestowych. Szczegółowe dane z prac inwentaryzacyjnych przedstawione zostały w formie graficznej i tabelarycznej.

Rysunek 3. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach (Mg)

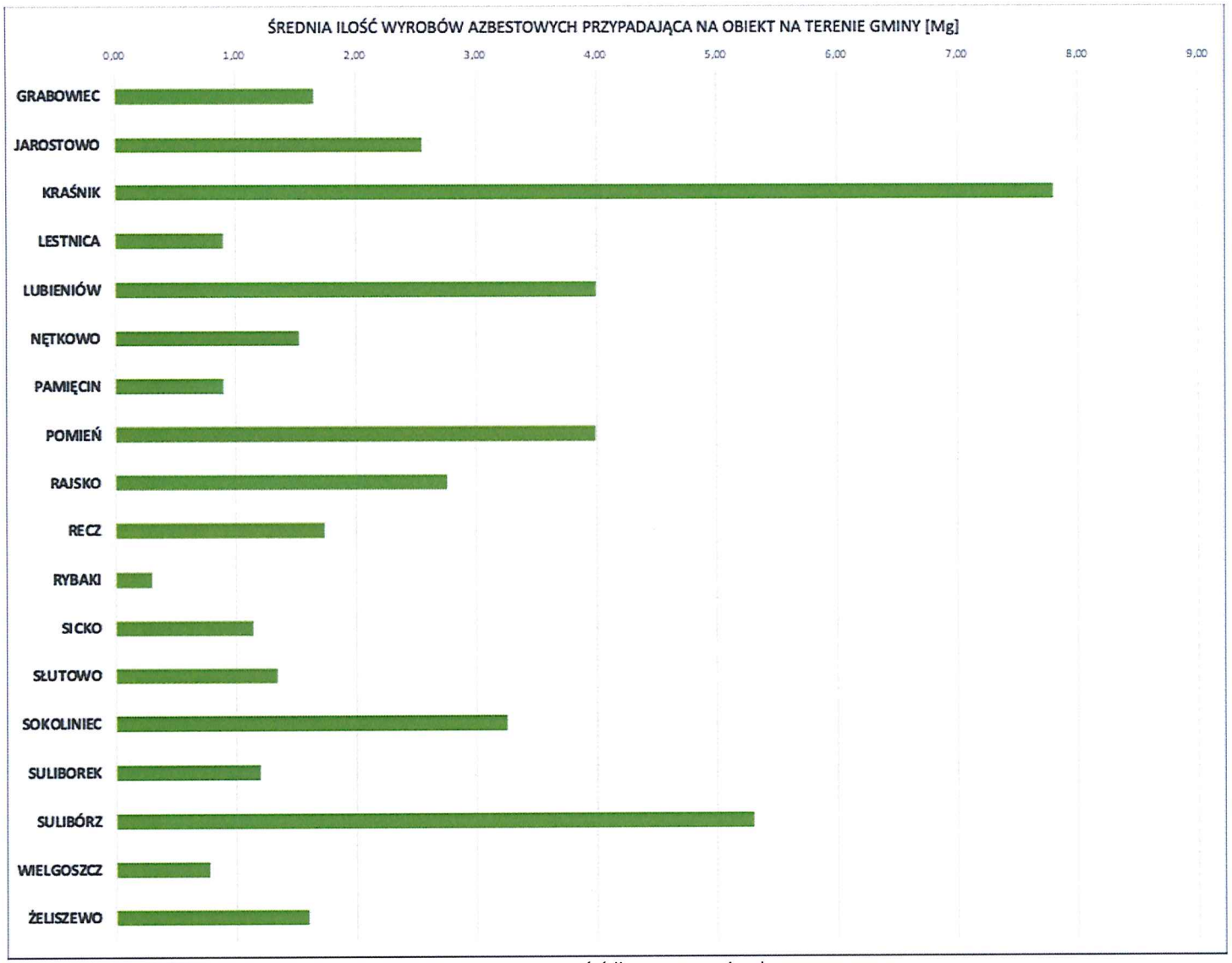
źródło: opracowanie własne

Rysunek 4. Liczba obiektów z wyrobami azbestowymi na terenie gminy

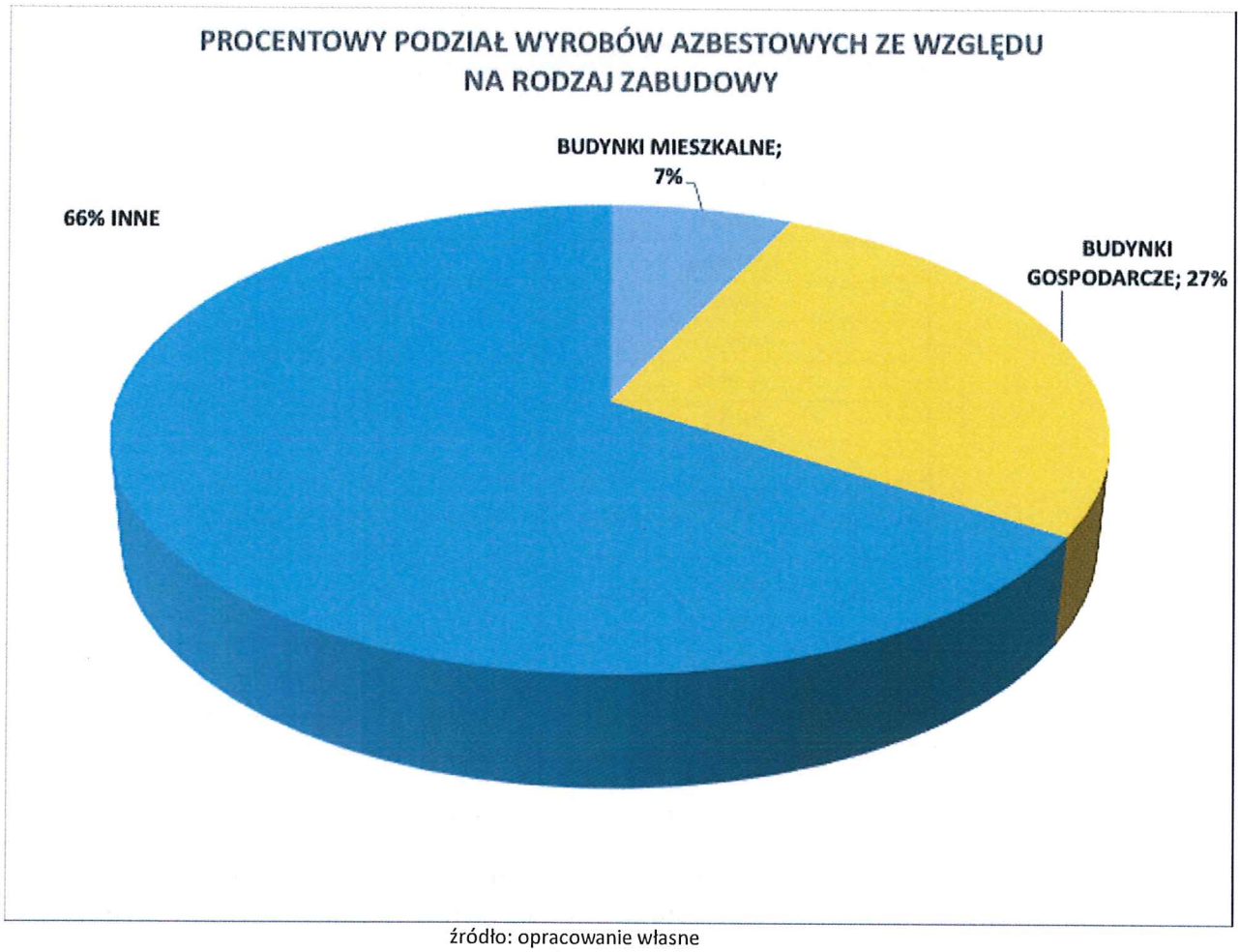
źródło: opracowanie własne

Rysunek 5. Średnia ilość wyrobów azbestowych przypadająca na obiekt

źródło: opracowanie własne

Rysunek 6. Procentowy podział wyrobów azbestowych ze względu na rodzaj zabudowy

źródło: opracowanie własne

Największe ilości wyrobów zawierających azbest występują na terenie miejscowości Pomień (83,8 Mg). Z kolei najmniejszą liczbą wyrobów azbestowych charakteryzuje się miejscowość Rybaki (0,3 Mg). W pozostałych miejscowościach wskaźnik ten jest zróżnicowany, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela 4. Ilość azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy

Miejscowość	Ilość azbestu [Mg]
Grabowiec	13,2
Jarostowo	15,3
Kraśnik	23,4
Lestnica	0,9
Lubieniów	79,9
Nętkowo	21,4
Pamięcin	3,6
Pomień	83,8
Rajsko	11,0
Recz	39,9
Rybaki	0,3
Sicko	13,7
Słutowo	2,7
Sokoliniec	35,8
Suliborek	2,4
Sulibórz	79,5
Wielgoszcz	1,6
Żeliszewo	20,8

źródło: opracowanie własne

Wyroby azbestowe w gminie Recz to głównie płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie. W przeważającej ilości są to budynki gospodarcze: stodoły, obory, chlewnie i magazyny. Azbest zlokalizowany jest również na budynkach mieszkalnych, usługowych i przemysłowych, a także na szopach, garażach oraz wiatach. W użyciu jest całość zinwentaryzowanego azbestu.

W celu uzyskania informacji dotyczących ilości i stanu wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie gminy miejsko-wiejskiej Recz przeprowadzona została również inwentaryzacja pozwalająca na określenie rodzaju, ilości, miejsc występowania oraz stanu materiałów zawierających azbest.

Podczas inwentaryzacji istotną rolę odegrała ocena stanu wyrobów zawierających azbest. W zależności od stopnia zniszczenia pokryć dachowych wykonanych z materiałów zawierających azbest, wyróżniono trzy stany dalszej przydatności do użytkowania. Zgodnie z przyjętą klasyfikacją wyznaczono:

Klasa I – wyroby zawierające azbest w bardzo dobrym i dobrym stanie technicznym, bez widocznych uszkodzeń mechanicznych, pęknięć i ubytków, z mocną strukturą włókien, często pokryte powłoką farby zewnętrznej, wyroby nowe (do 15 lat użytkowania), niestwarzające zagrożeń narażenia na pył azbestowy, przydatne do dalszego użytkowania przez okres dłuższy niż 5 lat.

[III stopień pilności – ponowna ocena stanu możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie do pięciu lat]

Klasa II – wyroby zawierające azbest w dostatecznym stanie technicznym, jednakże z widocznymi uszkodzeniami mechanicznymi (do 5% powierzchni), z lekkimi pęknięciami, często omszone, bez ubytków lub z niewielkimi ubytkami, bez powłoki farby zewnętrznej lub z niewystarczającą powłoką farby, możliwość użytkowania do 5 lat.

[II stopień pilności – ponowna ocena stanu możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie jednego roku]

Klasa III – wyroby zawierające azbest w niedostatecznym stanie technicznym ze znacznymi ubytkami, widocznymi pęknięciami oraz rozluźnioną strukturą włókien, stwarzające realne zagrożenie narażenia na pył azbestowy, ze wskazaniem do możliwie szybkiego usunięcia.

[I stopień pilności – wyroby należy możliwie najszybciej usunąć]

Większość wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie gminy Recz została zakwalifikowana jako wyroby o 3 stopniu pilności.

Średni koszt usunięcia 1 Mg płyty cementowo-azbestowej wynosi około 1000 zł netto (dane uśrednione, cenniki firm mogą ulec zmianom). Na kwotę tę składa się: cena demontażu, zapakowania płyt, transport oraz utylizacja na składowisku. Cena samego transportu bez demontażu wynosi około 600 zł netto za 1 Mg. Przy utylizacji dużych ilości azbestu cena zazwyczaj podlega negocjacjom. Cena demontażu uzależniona jest również od wysokości budynku.

Przybliżony łączny koszt usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych w gminie Recz wynosi zatem:

449,2 Mg x 1000 zł/Mg = 449 200 zł netto

Lista okolicznych składowisk przedstawiona została w załączniku nr 2.

Tabela 5. Wykaz firm zajmujących się transportem i pracą z azbestem na terenie województwa zachodniopomorskiego

Nazwa	Miejscowość	Zakres działalności
Azbest-Eko Sp. z o.o.	Barlinek	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest Transport odpadów zawierających azbest Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest
EKO 24 BARBARA PLEWKO SPÓŁKA KO-MANDYTOWA	Dębno	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest Transport odpadów zawierających azbest
EL-INSEL HURTOWNIA ELEKTRYCZNA WANDA CEDRO	Nowogard	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest
FIRMA HANDLOWO USŁUGOWA "MAR-NET" MARCIN NIEZGODA	Dębno	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest Transport odpadów zawierających azbest
Izabela Olechowska Eko-azbest	Barlinek	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest Transport odpadów zawierających azbest Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest
MATERIAŁY BUDOWLANE MAŁGORZATA ORŁOWSKA	Drawsko Pomorskie	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest Transport odpadów zawierających azbest
TSDB-BHP INSPEKTOR	Szczecin	Szkolenia w zakresie BHP w kontakcie z azbestem

źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl

9. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Samodzielna realizacja projektów i inwestycji proekologicznych stanowi nieraz duże obciążenie dla budżetu gminy, jednak oprócz przekazywania środków własnych może ona korzystać z zewnętrznych źródeł finansowania. Środki własne gminy na etapie rozpoczęcia przedsięwzięcia stanowią jedynie wysokość niezbędną do pozyskania środków zewnętrznych. Główne źródła finansowania inwestycji środowiskowych to: fundusze krajowe (Fundusz Krajowy, fundusze wojewódzkie) banki oraz programy unijne.

Wiele instytucji finansowych uznaje jako udział własny gminy środki pozyskane z innych źródeł pomocy finansowej. Z reguły wymaga się, aby gmina w swoim budżecie zarezerwowała środki wymagane do zrealizowania całego przedsięwzięcia inwestycyjnego, z zaznaczeniem która część pochodzić będzie z zewnętrznych źródeł finansowania. Instytucje finansujące środki wypłacają w ratach lub po ukończeniu projektu. Najważniejsze jest, aby przepływ środków następował zgodnie z harmonogramem wypłat ustalonych w ramach umowy podpisanej z instytucją finansującą.

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Rozdział 4 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2025 poz. 647) określa przepisy regulujące tworzenie i funkcjonowanie funduszy celowych wykorzystywanych na przedsięwzięcia ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Podstawę prawną działania wszystkich funduszy celowych stanowi ustawa o finansach publicznych, zaliczająca fundusze celowe do sektora finansów publicznych.

Wyróżnia się dwa rodzaje funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej:
1) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
2) Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy i wojewódzkie fundusze prowadzą samodzielną gospodarkę finansową. Mogą aktywnie uczestniczyć w obrocie gospodarczym, być stroną umów, dysponować nie tylko środkami finansowymi, ale i majątkiem. Podstawą gospodarki finansowej w/w funduszy są roczne plany finansowe. Wydatki mogą być dokonywane wyłącznie w ramach posiadanych przez fundusze środków obejmujących bieżące przychody i pozostałości środków z okresów poprzednich.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska

Narodowy Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej został utworzony w 1989r. i od razu stał się największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działań NFOŚiGW obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym i ponadregionalnym. Środki, którymi dysponuje NFOŚiGW pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami funduszu są także, wpływy z opłat produktowych oraz z opłat i kar pieniężnych nakładanych na podstawie przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze.
Dodatkowo dochodami NFOŚiGW mogą być środki z tytułu:

- odsetek od udzielanych kredytów,
- udziałów w spółkach,
- emisji obligacji,
- zaciągania kredytów,
- zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
- oprocentowania lokat i rachunków bankowych,
- wpłat z innych funduszy,
- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

- dobrowolnych darowizn, zapisów i wpłat dokonywanych przez osoby fizyczne i prawne,
- innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

NFOŚiGW dysponuje i administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska. Rokrocznie przygotowywane są i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą zasady form i sposobów finansowania zadań proekologicznych. Ustalane są kryteria wyboru przedsięwzięć, określana jest lista programów priorytetowych, zasady udzielania dotacji oraz udzielania i umarzania pożyczek.

Do podstawowych form finansowania przez NFOŚiGW zadań proekologicznych zalicza się:

- pożyczki preferencyjne,
- pożyczki płatnicze,
- kredyty udzielane ze środków Narodowego Funduszu przez banki w ramach linii kredytowych,
- dotacje,
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- pożyczki w ramach umowy konsorcjum,
- promesy pomocy finansowej przedsięwzięcia,
- poręczenia spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- umorzenia pożyczek preferencyjnych,
- przekazanie środków jednostkom budżetowym.

Pożyczka udzielona przez Narodowy Fundusz nie może przekroczyć 80% kosztów przedsięwzięcia, za wyjątkiem przedsięwzięć, dofinansowywanych z niepodlegających zwrotowi środków zagranicznych. Wysokość pożyczki na przedsięwzięcia finansowane wyłącznie ze środków Narodowego Funduszu nie może być niższa niż 2.000.000 zł, z wyłączeniem pożyczek płatniczych oraz pożyczek udzielanych ze środków subfunduszy.

Najczęściej stosowanymi formami finansowania są nisko oprocentowane pożyczki i dotacje. Zaletą pożyczek preferencyjnych jest niskie oprocentowanie w stosunku do kredytów komercyjnych, dłuższy okres karencji spłaty pożyczki oraz możliwość jej częściowego umorzenia.

Fundusz udziela dotacji zgodnie z kryteriami wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W celu realizacji zadań określonych w niniejszym programie dotacje pochodzące wyłącznie ze środków Narodowego Funduszu mogą być udzielane na:

- monitoring środowiska,
- kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa,
- przedsięwzięcia wskazane przez Ministra Środowiska, szczególnie ważne z punktu widzenia polityki ekologicznej państwa, uwzględnione w planie działalności Narodowego Funduszu oraz wspieranie kształcenia kadr dla potrzeb rozwoju regionalnego na kierunku gospodarka przestrzenna.

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udzielają pomocy finansowej w formie pożyczek i dotacji na cele określone w Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647) zgodnie z priorytetami, kryteriami wyboru przedsięwzięć i planami działalności Funduszu.

Na liście przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Szczecinie w ramach realizacji zadań priorytetowych w dziedzinie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi przewiduje się m.in. dofinansowanie usuwania odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów zawierających azbest, z uwzględnieniem działań wynikających z przyjętych programów usuwania azbestu.

Fundusz realizować będzie zadania priorytetowe, kontynuując udział w programach wspierających jednostki samorządu terytorialnego. Beneficjentami konkursu mogą być samorządy, które przeprowadziły inwentaryzację wyrobów zawierających azbest i posiadają aktualny, zatwierdzony program usuwania azbestu. Dofinansowanie obejmuje działania związane z demontażem, zbieraniem, transportem oraz unieszkodliwieniem wyrobów.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
ul. Ludwika Solskiego 3,
71-323 Szczecin
www.wfos.szczecin.pl

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Co roku Ministerstwo Rozwoju i Technologii wspiera finansowo realizację zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032". Większość działań ukierunkowanych jest na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego, w formie bezpośredniego wsparcia na przykład na opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest lub też pośrednio w formie materiałów informacyjno-edukacyjnych – ulotek, plakatów, poradników. Wsparcie finansowe dotyczyć może także działań związanych z demontażem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest. Wymogiem uczestnictwa w konkursie jest opracowany i uchwalony Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy z uwzględnieniem numerów ewidencyjnych działek i obszarów ewidencyjnych. Konkursowy tryb wyboru wykonawców zadań umożliwia realizację i finansowanie działań innowacyjnych, ale zawsze zgodnych z zadaniami wskazanymi w Programie. Więcej informacji na temat konkursu można znaleźć na stronie www.gov.pl/web/rozwoj-technologia.

Bank Ochrony Środowiska (BOŚ)

Oddziały BOŚ współpracują z WFOŚiGW w zakresie udzielania preferencyjnych kredytów inwestycji związanych z usuwaniem i utylizacją wyrobów zawierających azbest zarówno dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, jak i dla klientów indywidualnych. Bank Ochrony Środowiska S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym

specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej www.bosbank.pl lub w oddziałach banku.

10. Wytyczne dotyczące przepisów BHP w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych

Obowiązki właścicieli wyrobów zawierających azbest

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, instalacji lub urządzeń zawierających azbest, dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest, rur azbestowo-cementowych oraz usuniętych wyrobów zawierających azbest.

- Przeprowadzenie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest"
- Wypełnienie „Informacji o wyrobach zawierających azbest"

Wynik Oceny wskazuje czy wymagane jest pilne usunięcie wyrobu azbestowego lub jego zabezpieczenie (I stopień pilności) czy konieczna jest ocena wyrobu za rok (II stopień pilności) czy można ocenić stan wyrobu za 5 lat (III stopień pilności).
Ocenę należy przechowywać wraz z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej lub z książką obiektu budowlanego.

- „Informację o wyrobach zawierających azbest" należy wypełnić w 2 egzemplarzach.
- Informację należy przekazać odpowiedniemu urzędowi do 31 stycznia:
    - osoby fizyczne składają Informację urzędzie gminy lub miasta (wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta)
    - osoby prawne składają Informację w urzędzie marszałkowskim (marszałkowi województwa).

Drugi egzemplarz Informacji należy przechowywać przez rok.

Obowiązki właścicieli instalacji lub urządzeń zawierających azbest albo rur azbestowo-cementowych:

- Oznakowanie instalacji lub urządzenia zawierającego azbest albo rury azbestowo-cementowe wyłączone z użytkowania i pozostawione w ziemi.
- Oznakowanie rur azbestowo-cementowych na stałych elementach nadpoziomowych instalacji.

Jeśli nie jest możliwe umieszczenie trwałego oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest oznakowanie należy umieścić w widocznym miejscu w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajduje i dopisać „Pomieszczenie zawiera azbest".
Obowiązki zarządców dróg utwardzanych odpadami zawierającymi azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu:

- Oznakowanie drogi utwardzonej odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu.

Oznakowanie należy umieścić na elementach pionowych na całym odcinku drogi, po każdym skrzyżowaniu z inną drogą.

Nie ma obowiązku oznaczania dróg zabezpieczonych, jeśli zarządca posiada potwierdzenie braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia drogi zabezpieczonej.

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest Dz.U. 2020 poz. 1680

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest Dz.U. 2010 nr 162 poz. 1089

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów Dz.U. 2005 nr 216 poz. 1824

11. Harmonogram prac związanych z realizacją Programu

Tabela 6. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy finansowej

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest u osób fizycznych	2026 - 2032
2	Opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Recz	2026
3	Przyjęcie przez Radę Miejską w Reczu Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu gminy Recz na lata 2026-2032	2026
4	Opracowanie uchwały Rady Miejskiej w Reczu w sprawie dofinansowania kosztów demontażu, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest	2026
5	Składanie wniosków przez osoby fizyczne	2026-2032
6	Wnioskowanie o dofinansowanie Programu ze środków zewnętrznych	2026-2032
7	Dofinansowanie kosztów demontażu, transportu i składowania odpadów zawierających azbest poniesionych przez osoby fizyczne	2026-2032
8	Działalność informacyjna i edukacyjna (konkursy)	2026-2032
9	Aktualizacja bazy danych	2026-2032
10	Monitoring i ocena realizacji programu w zakresie usuwania azbestu z terenu gminy Recz	2026-2032
11	Likwidacja dzikich składowisk odpadów zawierających azbest	2026-2032

źródło: opracowanie własne

Tabela 7. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy organizacyjnej

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1	Informowanie przedsiębiorców o obowiązkach wynikających z przepisów dotyczących usuwania wyrobów azbestowych	2026-2032
2	Prowadzenie monitoringu firm zajmujących się usuwaniem, transportem i składowaniem wyrobów zawierających azbest	2026-2032
3	Prowadzenie monitoringu programów o dofinansowanie usuwania, transportu	2026-2032

	i składowania wyrobów zawierających azbest	
4	Działalność informacyjna i edukacyjna	2026-2032

źródło: opracowanie własne

12. Monitoring realizacji Programu

Monitoring realizacji Programu ma na celu:

- określenie ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest w danym roku,
- określenie ilości wyrobów zawierających azbest pozostałych do likwidacji,
- upublicznienie raportu przedstawiającego wyniki realizacji programu co 2 lata.

Tabela 8. Wskaźniki monitorowania Programu

L.p.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka miary
1	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na km^2 powierzchni gminy przed rozpoczęciem realizacji Programu	$Mg/km^2/rok$
2	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na km^2 powierzchni gminy w latach 2026-2032	$Mg/km^2/rok$
3	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w latach realizacji Programu	%
4	Nakłady ogółem poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
5	Wysokość dofinansowania udzielona przez gminę	PLN/rok
6	Ilość zlikwidowanych dzikich składowisk odpadów zawierających azbest i koszty ich likwidacji	szt./Mg/rok

źródło: opracowanie własne

13. Spis tabel

Tabela 1. Typowe odmiany azbestu 6
Tabela 2. Grupy odpadów zawierających azbest 7
Tabela 3. Wybrane rodzaje wyrobów azbestowych występujących na terenie Polski 7
Tabela 4. Ilość azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy 21
Tabela 5. Wykaz firm zajmujących się transportem i pracą z azbestem na terenie województwa zachodniopomorskiego 23
Tabela 6. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy finansowej 28
Tabela 7. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy organizacyjnej 28
Tabela 8. Wskaźniki monitorowania Programu 29

14. Spis ilustracji

Rysunek 1. Mapa gminy Recz 4
Rysunek 2. Położenie gminy Recz w powiecie choszczeńskim 5
Rysunek 3. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach (Mg) 17
Rysunek 4. Liczba obiektów z wyrobami azbestowymi na terenie gminy 17
Rysunek 5. Średnia ilość wyrobów azbestowych przypadająca na obiekt 19
Rysunek 6. Procentowy podział wyrobów azbestowych ze względu na rodzaj zabudowy 20

15. Spis załączników

Załącznik 1.Wykaz podstawowych aktów prawnych dotyczących azbestu obowiązujących w Polsce
Załącznik 2. Lista najbliższych składowisk odpadów azbestowych
Załącznik 3. Informacja o wyrobach zawierających azbest
Załącznik 4. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
Załącznik 5. Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu
Załącznik 6. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych

ZAŁĄCZNIK 1. Wykaz podstawowych aktów prawnych dotyczących azbestu i postępowania z odpadami niebezpiecznymi

I. Ustawy

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 682 ze zm.).
    - *Zakres:* Reguluje obowiązki i procedury zgłaszania robót budowlanych polegających na demontażu pokryć dachowych z azbestu oraz wymóg sporządzania planów BIOZ i nakładania pozwoleń na budowę.
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1680 ze zm.).
    - *Zakres:* Określa zakaz produkcji, obrotu i wprowadzania na obszar celny azbestu i wyrobów zawierających azbest, zasady wycofywania wyrobów z eksploatacji oraz opiekę zdrowotną dla byłych pracowników.
3. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1816 ze zm.).
    - *Zakres:* Określa warunki, zakazy oraz ograniczenia w zakresie obrotu i stosowania substancji i niebezpiecznych mieszanin chemicznych w celu ochrony zdrowia ludzi i środowiska.
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.).
    - *Zakres:* Definiuje zasady postępowania z odpadami niebezpiecznymi (w tym azbestowymi), zasady ewidencji odpadów w systemie BDO, transportu oraz wymagania techniczne dla składowisk.
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.).
    - *Zakres:* Określa ogólne zasady ochrony środowiska, obowiązek zgłaszania i oznaczania instalacji z azbestem, ewidencjonowanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie oraz zasady funkcjonowania funduszy ochrony środowiska.
6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.).
    - *Zakres:* Przepisy wprowadzające i delegacje ustawowe dla właściwych ministrów do wydania rozporządzeń wykonawczych w sprawie bezpiecznego użytkowania i usuwania azbestu.
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2140 ze zm.).
    - *Zakres:* Reguluje zasady drogowego transportu odpadów niebezpiecznych (ADR), wymagania wobec kierowców, świadectwa dopuszczenia pojazdów oraz nadzór nad przewozem.
8. Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1403 ze zm.).
    - *Zakres:* Wprowadza reformę ewidencji odpadów oraz ustala wzory dokumentów ewidencji stosowanych w obrocie odpadami niebezpiecznymi.

II. Rozporządzenia

1. Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 10).
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 239, poz. 1593).

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. poz. 1169).
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. poz. 523 ze zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. Nr 215, poz. 1403 ze zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2004 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 178, poz. 2749).
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87).
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm., w tym Dz. U. z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31).
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2007 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 11, poz. 82 ze zm.).
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2005 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 186, poz. 1553 ze zm.).
12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 maja 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 100, poz. 1547 ze zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 września 2009 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście (Dz. U. Nr 152, poz. 1224 ze zm.).
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 33, poz. 166 ze zm.).
15. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. poz. 1286 ze zm.).
16. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
17. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 grudnia 2022 r. w sprawie dziennika budowy oraz systemu do prowadzenia dziennika budowy w postaci elektronicznej (Dz. U. poz. 2780).
18. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).

19. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury oraz Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 21 maja 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 1029).
20. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. poz. 2531).
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie horyzontalnych celów odzysku i recyklingu (Dz. U. poz. 2262).

III. Zarządzenia

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231 z późn. zm.).

ZAŁĄCZNIK 2

Okoliczne składowiska odpadów azbestowych

Miejscowość	Gmina	Kody przyjmowanych odpadów	Dane kontaktowe administratora
Sianów	Sianów	170601, 170605	76-004 Sianów ul. Łubuszan 80 tel. 943185365
Dalsze	Myślibórz	170601, 170605	74-300 Myślibórz Dalsze 36 tel. 957475653

źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl

ZAŁĄCZNIK 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST[1)]

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres[2)]:

.....

.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....

.....

3. Rodzaj zabudowy[3)]: .....
4. Numer działki ewidencyjnej[4)]: .....
5. Numer obrębu ewidencyjnego[4)]: .....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu[5)]: .....

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów [6)]: .....
8. Stopień pilności[7)]: .....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów:[8)]

a) nazwa i numer dokumentu: .....

b) data ostatniej aktualizacji: .....

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów: .....
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia[6)]: .....

.....

(podpis)

Data .....

1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,

- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m^2, m^3, m.b., km).

7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).

8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

ZAŁĄCZNIK 4

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenie budowlanego /instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy[1)]: .....

Numer działki ewidencyjnej[2)]: .....

Numer obrębu ewidencyjnego[2)]: .....

Nazwa, rodzaj wyrobu[3)]: .....

Ilość wyrobów[4)]: .....

Data sporządzenia poprzedniej oceny[5)]: .....

Grupa / nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m^3)	25	

4	Pozostałe wyroby z azbestem(np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np.: zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np.: domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np.: strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np.: opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie
Stopień pilności II od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
Stopień pilności III do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....	.....
Oceniający	Właściciel / Zarządca
(nazwisko i imię)	(podpis)
.....	.....
(miejscowość, data)	(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
rury i złącza azbestowo-cementowe,
izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
szczeliwa azbestowe,
taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
papier, tektura,
inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2, m^3, mb).

5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena".

ZAŁĄCZNIK 5

WZÓR
OZNAKOWANIA
DRÓG UTWARDZONYCH ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST PRZED WEJŚCIEM W ŻYCIE USTAWY Z DNIA 19 CZERWCA 1997 R. O ZAKAZIE STOSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, ALE NIEZABEZPIECZONYCH TRWALE PRZED EMISJĄ WŁÓKIEN AZBESTU

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 30 cm wysokości (H) i ½ H szerokości;
2) oznakowanie powinno składać się z:
   a) części górnej (h = 40 % H) zawierającej literę „a" w białym kolorze na czarnym tle,
   b) części dolnej (60 % H) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

ZAŁĄCZNIK 6

WZÓR
OZNAKOWANIA
INSTALACJI LUB URZĄDZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
ORAZ RUR AZBESTOWO-CEMENTOWYCH

Pomieszczenie zawiera azbest*

** Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.*

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i ½ H szerokości;
2) oznakowanie powinno składać się z:
   a) części górnej (h = 40 % H) zawierającej literę „a" w białym kolorze na czarnym tle,
   b) części dolnej (60 % H) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski".

PRZEWODNICZĄCA
Rady Miejskiej
Barbara Pokorska

RADA MIEJSKA W RECZU

UZASADNIENIE

Azbest oraz wyroby zawierające azbest, mimo historycznego szerokiego zastosowania, zostały uznane za substancje niebezpieczne dla zdrowia ludzi i środowiska. Prawo krajowe oraz zobowiązania wynikające z dokumentów unijnych nakładają na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek eliminacji azbestu z przestrzeni publicznej i prywatnej. Głównym dokumentem rządowym w tym zakresie jest „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032", do którego realizacji zobowiązane są wszystkie gminy, w tym Gmina Recz.

Gmina Recz, mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców oraz ochronę środowiska, opracowała i przyjmuje program zakładający sukcesywne usuwanie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy w latach 2026–2032. Program określa zasady inwentaryzacji, planowane działania usuwania i unieszkodliwiania azbestu, sposoby finansowania oraz harmonogram zgodny z wytycznymi krajowego programu.

Przyjęcie programu stanowi podstawę do ubiegania się przez mieszkańców i gminę o środki finansowe z funduszy krajowych i unijnych, a także umożliwia prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych związanych z usuwaniem azbestu. Realizacja programu przyczyni się do poprawy stanu środowiska i zdrowia mieszkańców oraz wypełni ustawowe wymagania ochrony środowiska na terenie Gminy Recz.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Miejskiej
Barbara Pokorska